

BİR ZAMANLAR SÜMERBANK VARDI

Aydınlık Gazetesi, 17 Ağustos 2020

Yıldırım Koç

Karaman'da gıda sektöründe ve özellikle bisküvi üretiminde çok sayıda fabrika var. Ancak bu işyerlerinde çalışan işçilerin çok büyük bölümü sendikasız. Sendikal örgütlenme girişimleri, işverenlerin çok büyük direnişiyile karşılaşılıyor. Sendikalaşmaya öncülük eden işçiler işten çıkarılıyor. Bu işçiler, işverenlerin kara listesine alınıyor ve Karaman'da başka işyerlerinde işe girmeleri engelleniyor. Bu nedenle de ücretler düşük, çalışma koşulları kötü. İşyerlerinde yoğun bir işveren baskısı yaşanıyor.

Karaman'da geçmişte bir Sümerbank fabrikası vardı. Sümerbank Karaman Pamuklu Sanayii Müessesesi 1955 yılında kuruldu. 1985 yılında işletmede 1108 işçi ve 56 memur çalışıyordu. Fabrika 8.2.1996 tarihinde özelleştirildi ve kapatıldı.

Karaman'a gittiğimde oradaki arkadaşlar anlattı. Eskiden aileler, evlenme çağına gelen kızlarını, rahat bir hayat sürsünler diye, Sümerbank işçisine vermeye çalışmış. Sümerbank işçilerinin çalışma ve yaşama koşulları, imrenilecek düzeydeymiş. Şimdi, haylazlık eden kızlara anneleri "seni bisküvide çalışan birine vereyim de, gör gününü" diyormuş.

SÜMERBANK'IN KATKILARI

Türkiye'nin "sanayi mektebi" Sümerbank, Türkiye ekonomisinin geliştirilmesine, halkın refahının yükseltilmesine, Türkiye'nin siyasal bağımsızlığının ekonomik altyapısının oluşturulmasına, halk ile devlet arasındaki bağların güçlendirilmesine ve farklı etnik kökenlerden ve inançlardan insanların ulus ve sınıf bilinçlerinin geliştirilmesine çok önemli katkılarda bulundu. Sümerbank'ın işletmeleri, buldukları bölgelerde sosyal devletin çekirdekleriydi. Bu nedenle de, emperyalizmin saldırısının ilk hedeflerinden biri, Sümerbank oldu.

1925 yılında 633 sayılı Yasayla Sanayi ve Maadin Bankası kuruldu. Devletin elindeki sanayi kuruluşları bu bankaya devredildi. Sanayi ve Maadin Bankası 1932 yılında Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankası olarak ikiye ayrıldı. Bu iki kuruluş, 3.6.1933 gün ve 2262 sayılı Yasa ile birleştirilerek Sümerbank kuruldu. Sümerbank (Sümer Holding) ve bütün fabrikaları 30.10.1987 tarihinde özelleştirme kapsamına alındı ve bir süreç içinde tahrir edildi.

Sümerbank, ülkemizde demir-çelik tesisleri, çimento fabrikaları, kağıt ve selüloz tesisleri kurdu ve bunların daha sonra kendi bünyesinden ayrılarak ayrı birer kuruluş olmasını sağladı.

BAĞIMSIZ SANAYİLEŞME

1929 dünya ekonomik buhranı, kapitalizmin eksik tüketim eğiliminden kaynaklanıyordu. Diğer bir deyişle, kapitalizmde tüketicilerin tüketme gücü, üretici güçlerin gelişimiyle ortaya çıkan malları tüketmeye yeterli değildi; stoklar birikiyordu. Bu koşullarda, emperyalist ülkelerin yayılma ve sömürgelerde, yarı-sömürgelerde ve diğer azgelişmiş ülkelerde sanayileşmeyi engelleme çabaları önemliydi. Sümerbank, bu koşullarda, Birinci Sanayi Planı çerçevesinde, devletçilik anlayışıyla bir sanayileşme sağladı.

Sümerbank'ın gerçekleştirdiği sanayileşme, emperyalist ülkelerin uluslararası işbölümü çerçevesinde Türkiye için uygun gördükleri alanlarda değil, Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı açısından gerekli görülen alanlardaydı.

Sümerbank, bu anlayış çerçevesinde, vasıflı insangücü yetiştirilmesi amacıyla, hem işletmelerinde sürekli eğitim uyguladı, hem de yurtdışına eğitim için öğrenciler gönderdi. Türkiye'nin bağımsızlığı için yapılan millileştirme ve devletleştirmelerde de Sümerbank önemli görevler üstlendi.

Sümerbank, Anadolu'nun değişik bölgelerinde, başka hiçbir sanayi tesisinin olmadığı yerlerde fabrikalar kurdu; istihdam olanağı sağladı. Bölgenin zenginleri ellerindeki parayı ticarete kullanırken

veya büyük kentlere aktarıırken, devlet, Sümerbank eliyle yatırım yaptı. Birçok bölgede ilk önemli fabrika, Sümerbank'ın işletmesiydi.

Devlet, "kerim devlet," "baba devlet" veya "sosyal devlet" rolünü, bu fabrikalarla yerine getirdi. Bu fabrikalar, Anadolu'nun birçok bölgesinde işçi sınıfının çekirdeklerini oluşturdu. İşçiler, çok sayıda işçinin bir arada çalıştığı büyük işletmelerde sınıf kimliğini kazandı.

Sümerbank'ı özelleştirenler ve yok edenler, Türkiye'ye, Atatürk'e, halkımıza ve işçi sınıfımıza büyük bir darbe indirdi.